

людини на справедливий суд, іншими словами – на правосуддя, яке відновлює справедливість. Відповідно метою діяльності органів кримінальної юстиції має бути відновлення *справедливості* шляхом призначення адекватного заходу кримінально-правового впливу (покарання чи заходів кримінально-правового характеру) за вчинене кримінальне правопорушення.

Наталія Ярмиш відзначила, що судочинство у сфері протидії корупційним злочинам засобами кримінальної юстиції має істотні недоліки, що зумовлені, зокрема недоліками КК України у частині встановлення відповідальності за вчинення цих злочинів.

Расім Бабанли, підбиваючи підсумки, зазначив, що на час проведення конференції минув рівно рік з набрання чинності новими процесуальними кодексами, а також з початку функціонування Верховного Суду. Зазначені кодекси значною мірою змінили підходи до процедурної регламентації порядку розгляду справ у судах, забезпечили появу нових ефективних процесуальних інститутів. Водночас слід зважати, що закон є лише інструментом, правильність використання якого має бути забезпечена часом. Те саме стосується і ефективності відповідних процесуальних змін. Саме тому на сьогодні перед науковою спільнотою постає завдання здійснення ретельного аналізу новел процесуального законодавства, а також їх співвіднесення із ідеями, які були покладені в основу запровадження таких змін.

У конференції також узяли участь представники державних органів, навчальних закладів, наукових установ, громадських організацій. Зокрема, ВС, прокуратури Автономної Республіки Крим, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого, Львівського державного університету внутрішніх справ, Національної академії внутрішніх справ, Українського католицького університету, Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, Донецького національного університету ім. Василя Стефаника, Бердянського державного педагогічного університету, Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського.

У процесі дискусії учасники проаналізували сучасний стан і проблеми антикримінальної політики держави у сфері забезпечення прав і свобод людини і громадянина, вдосконалення діяльності кримінальної юстиції, а також роль суду в забезпеченні дотримання прав людини в Україні.

**ЗАСІДАННЯ КРУГЛОГО СТОЛУ, ПРОВЕДЕНОГО
ВІДДІЛОМ ПРОБЛЕМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
імені В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ**

02 листопада 2018 року в Інституті держави і права імені В. М. Корецького НАН України було проведено Круглий стіл на тему: «Концептуальні засади

реформування адміністративного права і фінансового права України в сучасних умовах», організований відділом проблем державного управління та адміністративного права. В роботі Круглого столу взяли участь співробітники Інституту, представники навчальних закладів юридичного та державно-управлінського профілю різних міст України, юристи-практики. Робота Круглого столу відбувалася за такими напрямками: 1) завдання адміністративного права у сучасних умовах; 2) адміністративно-правове забезпечення децентралізації влади в Україні; 3) проблеми розвитку фінансово-бюджетних відносин в умовах децентралізації влади в Україні.

З вітальним словом до учасників Круглого столу звернувся заступник директора Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України **О. В. Скрипнюк**. Він визначив, що вдосконалення категоріально-понятійного апарату адміністративного права, що є безпосереднім завданням саме науковців. Дані питання актуалізуються у зв'язку із впровадженням в адміністративне законодавство нових термінів, зокрема, « публічна адміністрація », « адміністрування », « урядування » тощо, зміст яких чітко не означений і є суперечливим; 4) впровадження європейських і міжнародних принципів і стандартів в національне адміністративне право та адміністративне законодавство.

На окрему увагу заслуговують наукові розробки і дискусії щодо питань централізації і децентралізації влади в унітарній державі, якою є Україна, а також ролі адміністративного права у цих процесах. Потрібні глибокі системні дослідження механізмів централізації та децентралізації, прогностичні оцінки можливих ризиків і наслідків цих процесів для розвитку України як унітарної держави.

Розпочинаючи обговорення питань першого напрямку роботи Круглого столу, завідувач відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України **О. Ф. Андрийко** зазначила, що напрацювання нових напрямів розвитку адміністративно-правової науки і практики має чітко співвідноситися із усвідомленням процесів, що відбуваються у політичній та соціальній сфері України, де державні структури та їх діяльність знаходяться у стані довготривалої організаційної та функціональної перебудови, налагодженні взаємозв'язків як у самій структурі державних органів (зокрема, структурі органів виконавчої влади і їх взаємозв'язків із зовнішніми суб'єктами), так і чіткості визначення стратегічної і тактичної мети у відносинах державних органів із недержавними структурами. За таких умов адміністративне право має бути ефективним і демократичним чинником забезпечення стабільності держави, розвитку всіх сфер суспільства, галузю права, яка буде спрямована не лише на забезпечення державою прав

і свобод громадян, але й сприяти створенню державою умов та можливостей для їх реалізації.

Об'єктивні зміни, що сьогодні відбуваються в адміністративно-правовій сфері потребують певного переосмислення таких базових категорій теорії адміністративного права як предмет, метод, адміністративно-правові відносини тощо. І хоч на сьогодні ми маємо певні публікації вчених щодо їх визначення, затим дискусія залишається відкритою.

У своєму виступі заступник директора Інституту, член-кореспондент НАПрН України **В. П. Нагребельний** звернув увагу, що протягом останнього десятиліття представниками вітчизняної науки адміністративного права проведено значну кількість різнопланових досліджень, пов'язаних із сучасним визначенням предмета адміністративного права та зі сферою адміністративно-правового регулювання у цілому, її реформуванням тощо. Результати їх дали можливість сформулювати й обґрунтувати консолідовану позицію щодо сфери адміністративно-правового регулювання, до якої входять певні групи відносно однорідних суспільних відносин, які складаються у процесі: 1) державного управління та державного регулювання-економічної, соціальної, культурної та адміністративно-політичної сферами, здійснення державного контролю у цих сферах, а також у процесі реалізації повноважень публічної влади, делегованих державою органам місцевого самоврядування, громадським організаціям та деяким іншим недержавним інституціям; 2) діяльності органів публічної адміністрації, їх посадових осіб щодо забезпечення реалізації та захисту в адміністративно-правовому порядку прав і свобод громадян, надання їм та юридичним особам різноманітних адміністративних послуг; 3) внутрішньої організації та діяльності апаратів усіх державних органів, адміністрацій державних підприємств, установ та організацій, а також у зв'язку з проходженням державної служби та служби в органах місцевого самоврядування; 4) децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування, перерозподілу функцій і повноважень органів виконавчої влади; 5) реалізації юрисдикції адміністративних судів і поновлення порушених прав громадян та інших суб'єктів адміністративного права; 6) застосування заходів адміністративного примусу, включаючи адміністративну відповідальність фізичних і юридичних осіб. Відтак, зараз у сфері адміністративно-правового регулювання перебуває широкий спектр суспільних відносин, які формуються в процесі діяльності органів публічної адміністрації та службових осіб щодо реалізації покладених на них завдань і функцій держави та її інституцій.

І. П. Голосніченко, доктор юридичних наук, професор зупинився на нових підходах в адміністративно-правовій науці щодо визначення предмету адміністративного права, які потягли за собою вживання нових термінів – «адміністрування», «публічна адміністрація», «публічне управління» тощо, але не використовуються в адміністративному законодавстві. Перехід економіки України до ринкових умов господарювання відповідним чином вплинув і на зміст державного управління у цій сфері. Ця сфера більше потребує дерегуляції економічних процесів і використання відповідних важелів ринкової саморегуляції. Але у справі захисту прав і свобод громадян, охорони громадського порядку та у деяких напрямках адміністративно-політичної діяльності державно-управлінський вплив посилюється, що підкріплюється законодавчо. Якби

правова система України відносилась до англо-американської правової сім'ї, були б інші підходи до адміністративного права, і ніхто б не пов'язував адміністративне право з державним управлінням. А оскільки наша правова система входить до романо-германської правової сім'ї, а на це вказує прагнення України адаптувати своє законодавство до законодавства ЄС (правові системи держав – членів ЄС входять саме до цієї правової сім'ї), постільки ми маємо зважати на те, що предметом адміністративного права, переважно, є відносини державного управління.

Жвавий інтерес серед учасників круглого столу викликав і другий напрямок обговорення-адміністративно-правове забезпечення децентралізації влади в Україні. Зокрема, **Д. М. Лук'янець**, доктор юридичних наук, професор зазначив, що процес децентралізації влади при всьому його позитиві показав проблемні моменти, пов'язані із функціонуванням механізму реалізації виконавчої влади. Одночасно із розширенням повноважень органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, так само зменшився владний вплив на них з боку місцевих державних адміністрацій. І у цьому не було нічого поганого, якби разом із владною вертикаллю не був зруйнований механізм контролю за законністю в діяльності органів місцевого самоврядування, повноваження яких значно збільшені, особливо в галузі бюджетних, земельних, будівельних та інших відносин.

Органи місцевого самоврядування наділені правом приймати правові акти нормативного та ненормативного характеру і єдиним способом вплинути на протиправні акти органів місцевого самоврядування є положення ст. 144 Конституції України. Але, тут виникає проблема із механізмом зупинення відповідних рішень. Враховуючи Рішення КСУ від 16 квітня 2009 р. № 7-рп/2009, пропонуємо для нормативних актів застосовувати конструкцію «зупинення дії», а для ненормативних – «зупинення виконання». Таке положення жодним чином не буде суперечити Конституції України, оскільки в ст. 144 йдеться про зупинення рішень без уточнення того, яким чином таке зупинення відбувається. При цьому необхідно запровадити законодавче відтермінування виконання рішень ненормативного характеру на строк, наприклад, у п'ять робочих днів, необхідний для перевірки його законності, щоб не порушувати прав осіб, в інтересах яких таке рішення приймається. Ефективність державного контролю за законністю діяльності органів місцевого самоврядування може бути досягнута також за рахунок створення механізму реагування на невідповідність Конституції чи законам України проектів рішень органів місцевого самоврядування – шляхом оцінки таких проектів, оприлюднених у передбачений законом спосіб.

Р. А. Усенко, кандидат юридичних наук, радник міністра юстиції України, аналізуючи сучасний стан організації нормопроектної діяльності органів виконавчої влади, відмітив низку проблем, які мають багаторічну історію. Основними серед них є тривалість процесу підготовки проектів актів, брак професійно підготовлених кадрів, вади та колізії в регламентуванні вказаного процесу, політичний суб'єктивізм тощо. Як наслідок, втрачається оперативність у прийнятті управлінських рішень, що є важливим принципом забезпечення ефективності публічного управління.

Одним з способів вирішення означених проблем є посилення повноважень Міністерства юстиції у вказаній сфері. Централізація процесу підготовки про-

ектів нормативно-правових актів органами виконавчої влади можлива через створення у Міністерстві юстиції структурного підрозділу, наприклад, «Центру нормопроєктування», який має здійснювати управління вказаною сферою. При цьому координацію між Мін'юстом та міністерствами у цьому напрямі забезпечуватимуть створювані у їх системі профільні структурні підрозділи з нормопроєктування, які будуть мати фактично подвійне підпорядкування.

Особливої уваги потребує питання навчання та підвищення кваліфікації у сфері розробки нормативно-правових актів, що дозволить уникнути самих поширених помилок, з якими стикається Мінюст при підготовці правових експертів.

Базові знання з нормопроєктної техніки слід надавати також політичним діячам, щоб уникнути проблем пов'язаних з політичним суб'єктивізмом.

Загалом, пропонувані підходи мають забезпечити жорстку централізацію в управлінні сферою нормопроєктної діяльності органів виконавчої влади, підвищити якість проектів актів та зробити більш оперативною діяльність органів публічного управління.

В обговоренні проблематики адміністративно-правового забезпечення децентралізації влади в Україні взяли участь доктори юридичних наук **Н. О. Армаш, Д. О. Беззубов, Н. І. Кудерська, А. О. Монаснко, О. В. Муза**, кандидати юридичних наук, старші наукові співробітники відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України **Н. В. Воротіна, В. А. Дерещ, Н. К. Ісаєва, О. А. Банчук, Л. С. Кисіль, В. П. Тимошук**; кандидати юридичних наук **С. Т. Гончарук, С. Д. Дубенко, Т. А. Костецька, Т. В. Корнєва, В. Л. Наумов, Н. В. Янюк, Н. Г. Плахотнюк, Ю. І. Пивовар**, аспіранти **Т. І. Демченко, І. О. Кудерська, Д. Ю. Микитюк, Є. П. Шило** та інші учасники Круглого столу.

До обговорення проблеми розвитку фінансово-бюджетних відносин в умовах децентралізації влади в Україні долучилися кандидати юридичних наук, старші наукові співробітники відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України **Н. В. Воротіна, Н. К. Ісаєва**, кандидат юридичних наук **М. А. Пожидасва** та інші учасники Круглого столу.

Учасники Круглого столу відзначили, що подальше реформування адміністративного та фінансового законодавства України з урахуванням процесів децентралізації влади є одним із пріоритетних завдань науки адміністративного і фінансового права, та прийняли рекомендації, згідно з якими вважають за доцільне:

1. Розширити фундаментальні дослідження проблем формування та розвитку відповідних інститутів адміністративного права: предмету адміністративного права з урахування взаємодії і взаємовпливу інших галузей публічного права; організації та діяльності органів виконавчої влади, державної служби, служби в органах місцевого самоврядування; загальної адміністративної процедури; адміністративних послуг; механізму адміністративно-правового забезпечення децентралізації влади; впровадження європейський стандартів діяльності органів публічної адміністрації та ін.

2. З огляду на значення правового регулювання в діяльності органів виконавчої влади, прискорити прийняття Закону України «Про нормативно-правові акти», де слід передбачити обмеження кола суб'єктів, уповноважених приймати нормативно-правові акти, та дотримання принципу прозорості при їх розробці та прийнятті.

3. Законодавчо врегулювати порядок делегування повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування. Удосконалити правове регулювання процедури контролю за здійсненням делегованих повноважень органами місцевого самоврядування.

4. Продовжити державну політику делегування/передачі повноважень з надання адміністративних послуг органам місцевого самоврядування, зокрема, у сферах реєстрації актів цивільного стану, реєстрації земельних ділянок, реєстрації транспортних засобів та видачі посвідчень водія та ін. Нагальним залишається питання неурегульованості відносин щодо оплати адміністративних послуг (критерії платності/безоплатності, порядку визначення розмірів плати за платні адмінпослуги тощо), що потребує належного наукового супроводу розробки та ухвалення закону про адміністративний збір.

5. Забезпечити наукову підтримку діяльності Робочої групи Міністерства юстиції України з підготовки проекту Закону України «Про адміністративну процедуру», напрацювання відповідних навчальних та тренінгових програм для публічних службовців з тематики загальної адміністративної процедури.

6. Врахувати в навчальних і робочих програмах з «Адміністративного права» процеси децентралізації влади, зокрема адміністративно-правового забезпечення передачі/делегування повноважень від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування, взаємодії органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування.

7. Рекомендувати Верховній Раді України прискорити розгляд та ухвалення нової редакції Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», прийняття Закону України «Про публічні консультації» з метою підвищення прозорості та якості рішень, що приймаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

8. Напрацювати рекомендації, спрямовані на зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування для подальшого вдосконалення законодавства, що регулює фінансову діяльність органів місцевого самоврядування. Зокрема, це стосується порядку розподілу доходів між державним та місцевими бюджетами та напрямів використання бюджетних коштів з урахуванням особливостей кожного регіону; визначення умов договірних відносин органів місцевого самоврядування в бюджетній сфері; посилення фінансового контролю за надходженням, розподілом і витрачанням коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

9. Продовжити фундаментальні наукові дослідження процесів фінансової децентралізації з метою їх подальшого розвитку та ефективного впровадження, здійснювати пошук законодавчих можливостей збільшення доходної частини бюджетів та цільового використання бюджетних коштів як на державному, так і на місцевому рівнях.

10. Запропонувати Міністерству фінансів України та Міністерству регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України проведення для службовців

органів місцевого самоврядування навчальних тренінгів та семінарів з метою раціонального використання органами місцевого самоврядування коштів, що надходять до місцевих бюджетів у результаті фінансової децентралізації.

11. Опублікувати матеріали «Круглого столу» окремим виданням.

С. О. СУНЄГІН,
кандидат юридичних наук

ІХ МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПРАВОВА АНАЛІТИКА: ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ТА ГАЛУЗЕВІ ВИМІРИ»

22 травня 2018 р. в Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України відбулася щорічна міжнародна науково-практична конференція «Правова аналітика: доктринальні підходи та галузеві виміри».

У конференції взяли участь провідні вчені-юристи України, представники центральних і вищих органів державної влади, наукової молоді, а також студенти провідних закладів вищої освіти України. Всі учасники конференції полемічно і водночас толерантно обговорили фундаментальні проблеми, пов'язані із забезпеченням прогресивного державно-правового розвитку та тих чинників, що справляють на нього визначальний вплив. У зазначеному контексті особлива увага на конференції була приділена питанням правової аналітики, яка слугує важливим інструментом пізнання правової дійсності.

Як і завжди, з вступним словом на конференції виступив директор Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, академік НАН України **Юрій Сергійович Шемшученко**. У своєму виступі Юрій Сергійович, зокрема, привітав учасників конференції та відзначив актуальність дослідження проблематики правової аналітики у контексті забезпечення належного втілення сучасних реформ.

З вітальним словом на конференції виступили також: директор Інституту законодавства Верховної Ради України, академік НАН України **Олександр Любимович Копиленко**; голова підкомітету з питань гендерної рівності і недискримінації Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин **Ірина Миколаївна Суслова**; народний депутат України, заслужений юрист України, кандидат юридичних наук **Валерій Віталійович Карпунцов**; директор Інституту права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України, доктор юридичних наук, заслужений юрист України **Катерина Іванівна Чижмарь**.

У першій частині конференції насамперед варто виділити виступи таких провідних вчених України, як А. О. Селіванов, Н. С. Кузнєцова, Н. М. Оніщенко, С. Б. Кубко, О. В. Скрипнюк, Н. М. Пархоменко, А. О. Монаєнко, Б. І. Андрушин, І. Д. Шутак та ін. Були обговорені актуальні проблеми розвитку вітчизняної правової аналітики, зокрема, доктринальні підходи та особливості